

УДК 616. 8: 004. 85: 378. 147

Н.В. Литвиненко, Г.Я. Силенко, В.А. Пінчук, Т.Й. Пурденко, В.М. Гладка, Ю.І. Силенко

УДОСКОНАЛЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ НЕРВОВИХ ХВОРОБ З НЕЙРОХІРУРГІЄЮ ТА МЕДИЧНОЮ ГЕНЕТИКОЮ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Вступ

Головною рисою оновленої парадигми освіти стає перехід до концепції особистісно орієнтованої освіти, яка передбачає досягнення майбутнім фахівцем такого рівня професійної компетенції, який гарантує пріоритетний розвиток інтелекту на основі синтезу принципів фундаментальності, індивідуалізації, створює умови для саморозвитку особистості, актуалізації творчих здібностей, професійної та соціальної самореалізації [1].

Пріоритетною метою медичної освіти і критерієм її ефективності стає розвиток особистісного потенціалу та реалізація професійної складової майбутнього лікаря. Актуальність проблеми оволодіння студентами методами самостійної пізнавальної діяльності зумовлена тим, що в період навчання у виші закладаються основи майбутньої самостійної професійної діяльності. У цьому зв'язку особливо важливо, щоб студенти усвідомлювали, що самостійна робота покликана завершувати завдання всіх інших видів навчальної роботи, бо знання, які не стали об'єктом власної діяльності, не можуть стати справжнім надбанням особистості. Тому навчальний процес у ВНЗ передбачає етапне і послідовне оволодіння кожним студентом знаннями на теоретичному і практичному рівнях. Важливу роль у процесі навчання відіграє самостійна робота студента над навчальним матеріалом на тлі посилення відповідальності викладачів за розвиток навичок самостійної роботи, за стимулювання професійного зростання студентів, виховання їхньої творчої активності та ініціативи [2].

Мета дослідження – застосування інноваційних технологій самостійної роботи студентів на кафедрі нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою для покращення засвоєння теоретичного матеріалу і практичних навичок.

В освітньому процесі вищого професійного освітнього закладу виділяють два види самостійної роботи студентів: у навчальний і позанавчальний час. Самостійна робота студентів у навчальний час охоплює роботу на лекціях і практичних заняттях, яку можна проводити в різних формах: «мозкової атаки», дискусій, обговорення конкретних ситуацій тощо. Самостійна робота студентів у позанавчальний час складається з роботи з літературою за фахом, реферування літератури (лише цінне і корисне), анотування книг, статей, повторення пройденого теоретичного матеріалу, вправ, задач, підготовки до доповіді,

самостійної роботи в Інтернеті (пошук інформації в мережі, організація діалогу в мережі, створення тематичних web-сторінок і web-квестів). Активна самостійна робота студентів можлива тільки за наявності серйозної і стійкої мотивації. Найсильніший мотиваційний фактор – підготовка до подальшої ефективної професійної діяльності. Одним із методів активації навчальної діяльності може служити створення проблемної ситуації. Проблемні ситуації ставлять студента перед необхідністю вибору в процесі прийняття рішення, що формує його клінічне мислення. Одним із методів здобуття знань, як теоретичних, так і практичних, вважається організація «ділової гри» [3]. На кафедрі нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою використовуються такі методики інтерактивного навчання як «ділова гра» і «мозковий штурм». Мета навчальної ігрової імітації полягає в тому, щоб виховати в студента практичне вміння безпомилкової диференційованої діагностики клінічно подібних хвороб, установлення достовірного діагнозу й оптимального лікування хворого.

Досвід свідчить, що система самостійного здобуття знань сприймається студентами не одразу і врешті-решт виправдовує себе лише за постійного дієвого контролю за його підготовкою до кожного заняття, за його прагнення використовувати кожну хвилину перебування в клініці для поповнення знань. Підготовка сучасного лікаря потребує максимального зближення аудиторного і позааудиторного навчання з практичною діяльністю [4].

З перших днів навчання викладачі мають прагнути досягти правильної орієнтації студентів, дати їм можливість усвідомити, що кожен із них відповідальний за себе, що медична наука – найскладніша з наук, і що тільки любов до неї та постійна старанність у навчанні забезпечать кожному з них можливість опанувати її. Принципово важливою є тактика надання максимально можливої питомої ваги самостійній роботі студентів у всіх видах практичної діяльності. Водночас викладачі не мають забувати, що досягнемо мети за обов'язкового контролю рівня домашньої підготовки студента до проблеми, яка буде розглядатися, а також до рівня практичного втілення знань під час розгляду їх біля ліжка хворого. Кожне практичне заняття при цьому має закінчуватися коротким підсумковим обговоренням наслідків засвоєння цього розділу студентом і відміткою про це в журналі.

Ще одним блоком у процесі самостійної роботи студентів на кафедрі нервових хвороб є модуль

навчання у вигляді самостійної курації хворого з наступним написанням навчальної історії хвороби. Важливим моментом такого підходу до формування клінічного досвіду студента є прямий доступ до пацієнта і безперервність спостереження. Проведений аналіз показав, що використання такого навчання створює найсильнішу мотивацію до самостійної роботи студента.

Посилений інтерес у всьому світі в наш час викликає до технологій дистанційної освіти, що особливо важливо у вищій і безперервній освіті. Сприяє впровадженню цього методу навчання розвиток телекомунікацій та Інтернету. Це надає студентам можливість навчатися в індивідуальному режимі, без особистої участі викладача. Тому велике значення в поліпшенні якості підготовки майбутніх лікарів має забезпечення освітнього процесу електронними ресурсами - електронними бібліотеками, засобами телекомунікацій і мережею Інтернет.

З метою самостійного вивчення дисципліни на кафедрі створені відеофільми і відеоролики за нозологіями, електронні стенди з топічної діагностики. Студентам запропонована можливість роботи в електронній бібліотеці академії, де представлена велика кількість підручників, навчальних посібників, монографій, навчальних відеофільмів, наукові статті з найскладніших тем неврології. Велика кількість навчального матеріалу викладена на сайті академії.

Студенти, які в майбутньому вирішили стати неврологами і нейрохірургами, для вдосконалення практичних навичок працюють із викладачами у відділеннях, допомагають обстежувати хворих, проводять консультації з лікарями неврологічного відділення, працюють із черговим лікарем, де можуть навчатися основним аспектам спілкування з хворими, методиці первинного огляду, техніці надання невідкладної допомоги, проведення люмбальної пункції.

Інші форми позааудиторної самостійної роботи студентів (проведення науково-дослідної роботи, участь у студентських науково-практичних конференціях та конференціях із практичної медицини) стають важливою складовою навчального процесу, необхідним засобом підвищення мотивації до навчання і як наслідок - якісної професійної підготовки.

Найбільше зацікавлені в навчанні студенти мають можливість відвідувати студентський нау-

ковий гурток два рази за місяць, де розглядають різні теми, спрямовані на поглиблене вивчення нервових хвороб, оволодіння практичними навичками. У кінці навчального року частина студентів виступає на студентській конференції з доповідями, теми яких були ними обрані та над якими вони працювали зі своїми науковими керівниками, а інша частина студентів публікує тези доповідей без публічного виступу на конференціях. Зауважимо, що останніми роками кількість студентів, які відвідують студентський науковий гурток, значно збільшилася. Багато студентів постійно відвідують гурток, читають додаткову літературу, цікавляться новими методиками діагностики і лікування та самостійно готують мультимедійні доповіді на студентську конференцію.

Висновок

Кафедра нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» створює адекватні умови для самостійної роботи студентів, щоб у майбутньому молоді фахівці-неврологи могли впевнено працювати завдяки тим умінням та навичкам, які вони сформувавали за час навчання.

Література

1. Морозова Л.А. Особливості самоосвітньої діяльності в умовах ВНЗ / Л.А. Морозова //Проблеми уч.метод. та виховної роботи у вузі: матеріали III міжрегіональної науково-практичної конф. – Сургут: Видав. Сурги, 2006. – Т.2. – С. 124-130.
2. Сучасні тенденції самоосвітньої діяльності студентів у медичному ВНЗ / [О.Я. Бабак, О.В. Степанова, І.І. Зелена, Н.М. Железнякова та ін.] // Інноваційні технології в системі професійної підготовки студентів в ХНМУ: матеріали XLVIII навчально-методичної конференції. – Харків, 2014. - С.32-34.
3. Ділова клінічна гра в медичному інституті / [М.Ф. Дещекіна, М.С. Діанкіна, Л.І. Ільєнко, В.П. Леніченко] //Педіатрія імені Сперанського. – 1999.- №3. – С. 69-72.
4. Інтеграція вищих медичних навчальних закладів України із системою європейської освіти / [Н.В.Литвиненко, В.А.Пінчук, А.М.Кривчун, Г.Я.Силенко та ін.] // Європейський вибір – невід'ємна складова розвитку вищої медичної освіти України: матеріали навчально-методичної конференції. – Полтава, 2013.- С.112-114.

**Стаття надійшла
31.01.2017 р.**

Резюме

Пріоритетною метою медичної освіти і критерієм її ефективності стають розвиток особистісного потенціалу та реалізація професійної складової майбутнього лікаря. Актуальність проблеми оволодіння студентами методами самостійної пізнавальної діяльності зумовлена тим, що в період навчання у вищій школі закладаються основи майбутньої самостійної професійної діяльності. Кафедра нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» створює адекватні умови для самостійної роботи студентів, щоб у майбутньому молоді фахівці-неврологи могли впевнено працювати завдяки тим умінням і навичкам, які вони сформувавали за час навчання.

Ключові слова: самостійна робота, інноваційні технології, студенти, дистанційна освіта.

Резюме

Приоритетной целью медицинского образования и критерием его эффективности становятся развитие личностного потенциала и реализация профессиональной составляющей будущего врача. Актуальность проблемы овладения студентами методами самостоятельной познавательной деятельности обусловлена тем, что в период обучения в вузе закладываются основы будущей самостоятельной профессиональной деятельности. Кафедра нервных болезней с нейрохирургией и медицинской генетикой ВДНЗУ «Украинская медицинская стоматологическая академия» создает адекватные условия для самостоятельной работы студентов, чтобы в будущем молодые специалисты-неврологи могли уверенно работать благодаря тем умениям и навыкам, которые они сформировали за время обучения.

Ключевые слова: самостоятельная работа, инновационные технологии, студенты, дистанционное образование.

UDC 616. 8: 004. 85: 378. 147

IMPROVING STUDENTS' AUTONOMOUS WORK AT THE DEPARTMENT OF NERVOUS DISEASES WITH NEUROSURGERY AND MEDICAL GENETICS BY USAGE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES

N.V. Lytvynenko, H.Ya. Sylenko, V.A. Pinchuk, T.Yo. Purdenko, V.M. Hladka, Yu.I. Sylenko

Higher State Educational Establishment of Ukraine "Ukrainian Medical Stomatological Academy"

Summary

The foreground aim of medical education and the criterion of its effectiveness become the development of personal potential and implementation of professional component of the doctor to-be. The relevance of the issue is to acquire the methods of autonomous cognitive activity determined by the fact that during the period of study at the university, the foundation for future independent professional activity is created.

The aim of the study is to implement the innovative technologies for students' autonomous work at the Department of Nervous Diseases with Neurosurgery and Medical Genetics in order to improve the development of theoretical material and practical skills.

Students' autonomous work during classes includes activities at lectures and practical exercises that vary for instance: "brainstorm", debate, discussions of specific situations etc. Students' autonomous work after classes includes the study of literature occupational edition, referencing literature, annotated books, articles, review the developed theoretical material, exercises, problem solving, preparing the reports, and autonomous work on the Internet (search for information on-line, organization of the dialogues online, creating thematic web-pages and web-quests).

Another option in the process of students' autonomous work at the Department of Nervous Diseases with Neurosurgery and Medical Genetics, is the educational module aimed on independent supervision of patients followed by the writing of academic case histories. The distance education technologies are of great interest over the world nowadays, which is particularly important in higher and post-graduate education. Such learning method is provided by the development of telecommunication systems and the Internet. With the aim of self-study of the discipline at the Department, the video films and video clips about nosology, electronic stands of topical diagnosis were developed. Students are provided with the opportunity to work at the electronic library of the Academy, which stores a large number of textbooks, monographs, manuals, educational videos, and research papers on the most difficult topics of neuroscience. A large amount of educational material is presented on the website of the Academy. The students who are the most interested in learning are able to attend students' scientific group, meetings are held twice a month on different subjects aimed at in-depth study of neurology and acquiring and development of practical skills. At the end of academic year, some of them demonstrate research reports at students' conference according to the topics which they have chosen and have been working on with their scientific supervisors, while the rest of students publish the theses only.

The Department of Nervous Diseases with Neurosurgery and Medical Genetics of Higher State Educational Establishment of Ukraine "Ukrainian Medical Stomatological Academy" creates adequate conditions for students' autonomous work so that young neurologists to-be could confidently pursue their profession thanks to the skills and abilities which they have obtained during the educational process.

Keywords: autonomous work, innovative technologies, students, distance learning.